

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike. Ker veča po pošti prejeman za avstrijsko-ogerske dežele za vsa leta 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računati se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četrstopenjske petite vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankovati. Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolna“.

Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnice, reklamacije, oznanila t. j. vse administrativne stvari.

Trgovinska zveza mej Avstrijo in Nemčijo.

x. Obravnave o novi avstro-ogerski nagodbi za daljnih deset let so se stoprav pričele in že čitamo v madjarskih listih razne terjatve, katerim bi morala zadovoljiti naša polovica dualizmu na ljubo, našim davkoplačevalcem pa v obteženje. Posebno se podtikajo nad carinsko zvezo, vsled katere Madjari baje trpe dvojno škodo, ker morajo fabriške izdelke, katere iz naše polovice dobivajo, dražje plačevati za toliko, kolikor iznaša carina na meji za tuje blago, in ker tuje dežele, zlasti Nemčija in Francoska ravno zaradi avstrijske carine na fabrikate nalagajo carino na žito pri uvažanju in tako madjarskemu žitu zavirajo prodajo na Nemško in Francosko.

Pa še drugo pritožbo imajo naši dualistični bratje glede carinskih prihodkov. Na meji se namreč povrača sladornim fabrikantom užitinski davek, katerega plačujejo pri izdelovanju sladkorja. Za leto 1885 je v ta namen 25 milj. gold. postavljenih v proračun, kateri se odpišejo od carinskih dohodkov, znašajočih 46,800.000 gld., a vsled tega odpisivanja ostane le 28 milj. gld. čistega dohodka pri carinah. Ker je največ sladornih tovarn na Česko-Moravskem, na Madjarskem pa jih je prav malo, imajo te dežele največji dobiček od teh povračil na meji. In to Madjarom ni po godu, ker se tako tudi njim krajšajo dohodki carinski.

Veliko važnejši pa je nasvet, o katerem se čita v madjarskih listih, da naj bi se mej Avstro-Ogersko in Nemčijo sklenila neka trgovinska in carinska zveza, po kateri bi se znižale ali bi celo odpravile carine mej našim cesarstvom in Nemčijo in bi obe državi bili v trgovinskem oziru jedna celota. Ko bi se to zgodilo, potem je uresničena fantazmagorija Schönererja in nemških nacionalcev o tesnem sklopljenju Avstrije z Nemčijo in popolno zjedinenje pod prusko pikethaubo bi bilo le že vprašanje časa. Komur je tedaj za obstanek nezavisne Avstrije, ta mora se protiviti že iz političkih ozirov proti taki carinski zvezi.

Še bolj uvaževanja vredni pa so gospodarski pomisleki. V Avstrijo se že zdaj uvažajo tujega blaga na leto v vrednosti blizu 500 milj. gld. Ker

se pa navadno ravno toliko naših pridelkov izvažajo, ostane trgovinska bilanca v ravnotežju. Za uvažano blago se pobira na meji carina, katera znaša blizu 49 milj. gld., tedaj okoli 10% povprečne vrednosti vsega uvažanega blaga. Omeniti nam je, da so avstrijske carine nižje, kakor v drugih deželah, izimši Angleško. Rusom nosi carina, da si manj uvažajo, nego Avstrija, 80 milijonov rubljev, Amerikancem 100 do 120 milj. dolarjev. Zato pa, ker je carina razmeroma nizka, se v Avstrijo še marsikateri pridelek uvažajo, kateri se doma, če prav morda ne v taki kvaliteti, izdeluje. Mislimo si pa, da se odpravi carina na nemški meji, potem nas preplavijo nemški fabrikantje s svojim blagom, kajti priznati moramo, da se je nemška produkcija silno razvila zlasti od časa francoske vojne, ko so se pridobljene milijarde naložile v raznih podjetjih. In še neko sicer ne hvale vredno, pa faktično prednost imajo Nemci, da je njihovo blago „billig und — schlecht“, kar sami priznavajo. A v sedanjem času se bolj povprašuje po ceni, nego po notranji vrednosti blaga, o čemer se lahko vsaki dan prepričamo, ustopivši v tiste bazare in „Ausverkaufe“ z izredno nizkimi cenami, seveda primernimi „pofelnu“, kateri se tam ponujajo ljudstvu. In ljudstvo je dovolj lehkoverno in še bolj lehkomišelnost, da kupuje tak izmeček, za kateri je vsaka cena previsoka. Nemški fabrikantje izdelujejo na kupe takšnega blaga „dober kup a malo vredno.“

Odpraviti carino mej Nemčijo in nami ali sploh skleniti pogodbo, po kateri bi se carina znižala za nemške fabrikate le samo zategadelj, da bi nasproti Nemčiji dovolila prosto izvaževanje našega žita, bilo bi gospodarsko uničenje Avstrije. Radi verjamemo, da bi knez Bismarck taki pogodbi na ljubo še tudi rad privolil v to, da se vino in živina prosto uvažajo v Nemčijo, kajti ako ni več carinskih pregrad proti Nemčiji, potem bi Avstrija, kakor v gospodarskem, tako v političkem oziru kmalu postala podanik Nemčije.

Da pa ima cela stvar svojo resno stran in da ni zgolj izmišljena, vidimo iz madjarskih oficijoznih listov, kateri priznavajo, da je ogersko ministerstvo, še predno je začelo se z našim dogovarjati o nagodbi, po skupnem vnanjem ministerstvu se obrnilo do kneza Bismarcka zastran carinskih razmer mej Avstrijo in Nemčijo.

Kaj je opravilo ogersko ministerstvo, nam ni znano, pa kadar slišimo o trgovskih in carinskih pogodbah, spominjamo se onih nesrečnih od l. 1854 naprej z Angleško in Francosko sklopljenih pogodb, katerih smo se še le l. 1878 rešili po samostalnih carinskih tarifih. Ako hočemo zaradi nekaterih prirodnih pridelkov, katerih izvažanje bi nam bilo res na korist, v povračilo odpirati nemškimi fabrikatom mejo, potem se nam utegne goditi, kakor Portugalcem začetkom prejšnjega stoletja.

Tačas je Angleško nalagalo visoke carine na vina, kar je najhuje zadelo Portugalsko, od koder se je poprej največ vina uvažalo na Angleško. Nasproti so Portugalci povišali carino na angleško blago in s tem dosegli, da se je kmalu začela doma razvijati industrija, da so se zidale velike fabrike: predilnice, suknarnice itd. Toda portugalskega ministra je to bolelo, da se manj vina izvažajo, ko prej, vinogradniki pa so se priroževali, da ne morejo kam z vinom in zahtevali, da naj se sklene kaka pogodba z Angleško. Ministerski predsednik je tedaj povabil angleškega poslanika na obed, da ga morda pri zlahtni kopljici portugalski pridobi za znižanje carine za portugalska vina. Praznila sta z Angležem buteljo za butelja najimenitnejših vin: „Porto“, „Madeira“, muskate in minister se je že začel bati, da bi njegov gost ne smuknil poprej pod mizo, predno se ne dogovorita o trgovski pogodbi. Toda angleški diplomat je praznil čaše z diplomatsko premissljenostjo, občudoval izborna vina, a ostal trezen in hladnokrven, in ko je minister začel govoriti o znižanju carine, bil je precej pripravljen skleniti trgovsko in carinsko pogodbo, kajti tako vino svojim Angležem dober kup preskrbeti, zato mu bode angleška vlada hvaležna. Nasprotno pa le zahteva pravo malenkost, da se namreč na portugalski meji zniža carina za angleško sukneno in pavolnato blago. Minister se res usede na limanice in podpiše s kraljevim dovoljenjem tako zvano Methnenovo pogodbo od l. 1703. In nasledki? Angleži preplavili so Portugalsko s svojimi fabrikati, portugalske poprej cvetoče fabrike pa so morale ustaviti delo. Vino je res šlo na Angleško, pa ne le skupilo za vino je ostalo na Angleškem, ampak tudi, kar je bilo srebra in zlata iz prejšnjih boljših časov, pograbilo so Angleži. In angleški list „British Merchant“ pisal je porogljivo:

LISTEK.

Za dragocenim korenem.

(Iz življenja kitajskih pogozdnikov.)

(Povest A. Ja. Maksimova, posl. I. P.)

I.

Hrbet Sihote Alin.

Po bregu japonskega morja, doli ob Usurijskem kraju, drži nad dva tisoč vrst daleč temna, tajinstvena, popolnem še neznana vrsta holmov, katerih srednja visočina ne presega treh tisoč čevljev nad morsko gladino. To je hrbet Sihote-Alin, po besednem prevodu „Temne gore“. Hrbet Sihote-Alin drži od jugozapada na severni vztok. Na severu se razprostira do reke Amura — te ogromne glavne vodne poti Vztočne Sibirije, na jug se širi ravno v tej meri do zaliva Petra Velikega, na katerega bregovih stoji naša predstraža trdnjava Vladivostok. Bližajoč se zalivu Petra Velikega, premeni Sihote-Alin svojo mer, in obrne se sprva k severozapadu, potem k zapadu in nazadnje, ognivši se zaliva, drži k jugozapadu, h korejskim mejnim goram in se

zdrži z drugim hrbtom San-Alin ali „Belimi gorami“. Hrbet Sihote-Alin še ni dovolj preiskan, če tudi se je že večkrat to poskušalo. Iz daljave je hrbet podoben razburkanemu in pri tej priči okamenemu morju. Pred seboj vidite gromado gorskih vrhov, nakupičenih drug na drugim in v svojih obrisih jako podobnih morskim valovom. Kolikor bolj se približamo temu okamenemu morju, tem bolj zgineva jednoobraznost prizora; vrhovi holmov dobivajo bolj določeno obliko in dobro se razločujejo na temnomodrem nebu. Pred nami ni več otrpelo morje, ki utruja pogled zaradi svoje jednoobraznosti, ampak divna panorama posamič stoječih, veličastnih vrhov, najrazličnejše velikosti, obrisa in oblike, vrhov, ovenčanih s košatimi vrhi velikanskih ceder, brstov, mecesnov, smrek in jelk. Bregovi holmov pokriti so s temnim zelenjem starih hrastov, ki očarujejo oči s svojim veličjem in močjo. Pod holmi rasto gosti razkošni gabri, palmom podobni dimorfanti, črne in bele breze, orehi, javorji, lipe in črešnje. Te gozde preprega gosto grmovje iz lespedend, kozje brade, akacij, belega in črnega trnja, divjega dišega jasmína, gadovega lesa, krušine, skozi katero moreš priti le s sekiro v roci. Divja vinska trta ovija se

mej tem mnogoštevilnim drevjem in zakriva s svojim svetlozelenim listjem vsak prazen kotiček. Tu leži po mastnej, vedno vlažnej zemlji, kakor mehka, krasna preproga, tam se pa smelo vzdiguje na drevje ter se po njem ukusno in fantastično ovija.

Hrbet Sihote-Alin vleče se kot nepretrgana veriga od velikega Amura blizu do Korejskega poluotoka, vedno vstrič morskemu bregu in oddaljuje se od reke Usuri, katera teče od juga proti severu. Stranski odrastki hrbita držé prav do Japonskega morja in se znižujejo v vodo kot strmi obrunki in skale, katere očarujejo pogled s svojo krasoto. Z morskega dna se vzdigujejo kvišku nad tri tisoč čevljev nad morsko gladino, tu naupične od viharjev oglašene skale, tam fantastične bazaltove palače in gradovi s stolpi, vrati in velikanskimi oboki, tu zopet čarobne zgradbe čudovitoga, prirodnega stavbarstva... Semtrtja se pa odrastki hrbita Sihote-Alin polagoma znižujejo k morju kot peščeni skladi, in so priljubljeno pribežališče brezštevilnih tropov najrazličnejših morskih ptic. Od solnčnega vzhoda do zahoda vije se množica tonovščic in morskih sluk nad temi nesrečnimi melinami, pobirajoč školjke, katere je popustila uslužljiva oseka, in rezko ter

„Ko se je odstranila carina na sukno, odnesli smo Portugalcem toliko njihovega srebra, da ga jim je prav malo ostalo za njihove potrebe. Potem pa smo se spravili na njihovo zlato.“

Ko bi Madžari res dosegli, česar pa se ne moremo verjeti, da bi se njihovim prirodinam na ljubo nemškemu fabrikatom olajšal uhod v Avstrijo, potem bi Nemci imeli dvojni dobiček. Krub in vino dober kup, celo naše cesarstvo pa kot trg za svoje fabrikate, mi pa bi vsled vedno pasivne trgovske bilancije zabredli pri mogočnem sosedu v dolgove in — vazalstvo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 23. julija.

„Grazer Volksblatt“, ki velja za organ kneza Lichtensteina, začel je prinašati vrsto člankov, v katerih dokazuje potrebo katoliškega kluba v **državnem zboru**. Iz teh člankov se sicer jasno sklepa, da ne more, ali konservativci kažejo vse zveze potrgati z desnico, ali ne. Program novega kluba bode: „razvoj javnega prava na kristijanskih podlagah.“ Ta list pravi, da tudi narodnim elementom ne bode zabranjeno ustopiti v katoliški klub. Nadalje pravi ta list, da katoliki ne morejo prenašati nobene državno-pravne prisilnosti, zato katoliška stranka ne bode zapustila stare zastave avtonomije, zgodovinskih prav krakjevin in dežel. Sporazumljenje mej narodnostmi se mora doseči s pametno ravnopravnostjo in kristijansko ljubeznijo. Kakor se vidi Lichtensteinovi se še neso odločili, katero pot hočejo nastopiti. Radi bi se odločili od desnice, pa se boje, da ne bi ta potem njim odrekla pomoči.

Na Dunaji osnovalo se je **češko** politično društvo. Namen društva bode: 1. delati na to, da se češčina na Spodnjem Avstrijskem proglašuje kot drugi deželni jezik; 2. ustanovljati česke šole v vseh okrajih, kjer so zato postavljeni pogoji; 3. delati na to, da se bode omejevala demoralizacija na Dunaj prihajajočih Čehov; 4. prizadevati si pri državno-in deželnozborskih volitvah onemu kandidatu pomoči do zmage, kateri je prijazen Čehom in nasprotnik liberalizmu. To društvo bode tudi ustanavljalo ljudske knjižnice na Dunaji.

Odbor slavoslov **hrvatskega** književnega preporoda povabil je tudi bana, da bi se udeležil slavnosti. Ta je odgovoril, da ne more udeležiti se te slavnosti, ker so v odboru nasprotniki njegove vlade. Starčevići, kateri so v odboru, so takoj sprva ugovarjali, da bi se vabil ban. Ker je pa večina kljuba temu sklenila vabiti bana, so se odločili Starčevići, da izstopijo iz odbora. Svoj izstop naznanili so predsedniku tega odbora v pismu, ki se glasi: „Velečasti gospod predsednik! Kakor radi priznamo, da ima slavnost petdesetletnice preporoda našega slovstva kulturni pomen, vendar jej noben pazen opazovatelj ne more odrekati političnega pomena, da še več, mi smo trdno prepričani, da je v tem pravi pomen slavnosti. Može, kateri so s tem postali slavni, da so se ustavljali proti tedanjemu tlačiteljem hrvatskega jezika in narodnosti in katerih dela se bodo sedaj slavila, imeli so največje sovražnike v privrženih ogerske — tako imenovane „madjaronske“ — stranke. Koliko so se pa premenile razmere od tedaj? Kateri so sedaj znaki teh dveh mišljenj v Hrvatskeji? Ilirizem, kateri se je moral udati zakonom prirode in zgodovine, preporodil se je v idejo političnega preporoda Hrvatske; madjaronstvo je pa ostalo v mišljenji in tendencah isto, kakor je bilo: nasprotnik hrvatske ideje. Nepreahodni propad s 1835 se je še razširil. Ko bi bili oni velezaslužni domoljubi, katerih pozemeljske ostanke hočemo prenesti v naš bodoči skromni pantheon, 1845. leta praznovali de-

setletnico književnega preporoda, gotovo ne bi bili vabili tedanjega bana Hallerja. Ker mi odločno obsojamo namen, da bi odsek vabil k narodni slavnosti ljudi, kateri hočejo Hrvatskeji pripraviti vso drugačno prihodnost, kakor si jo je predstavljali kak početnik hrvatske ideje, prosimo, naznaniti našim tovarišem v odboru pri prihodnji seji naš izstop.“ — V nedeljo bil je shod volikov v Zagrebu povodom bližnjih mestnih volitev. Volili so poseben odbor, kateri naj stori vse priprave za volitve. V ta odbor so izvoljeni zastopniki stranke prava, nezavisnjaki, Srbi in nepristranski možje, samo od vladne stranke ni nikdo voljen. — Tkalčič je obdolžil deželnega arhivarja in poslanca Miškatoviča, da je nekam zapravil hit manj kakor 18000 jako važnih zgodovinskih dokumentov. Kakor se govori, je Miškatovič dotične dokumente poslal v Pešto, kjer so je uvrstili v tamošnji državni arhiv. Vse radovedno pričakuje, kako se bode opravičil Miškatovič.

Vnanje države.

Kakor nek poljski list poroča, širi neko slavjansko blagotvorniteljno društvo po vseh **russkih** mestih plakate, v katerih se črnijo Angleži. S tem se hoče javno mnenje pridobiti za vojno z Anglijo. Ker poljski listi navadno neso baš zanesljivi v tacihi stvareh, je treba počakati, če se stvar potrdi. — Ravno isti list tudi ve povedati, da hoče vlada za inozemce, ki bivajo čez štirinajst dni v Rusiji, upeljati osobni davek od jednega do štirih rubljev.

Mej **Črnogoro** in **Turčijo** vrše se obravnave, da se sklene poštna konvencija. Te obravnave bodo kmalu končane. Poštna konvencija bode dosti koristila trgovini.

Na **Francoskem** se sedaj vse stranke pripravljajo za volitve v zbornico. V nedeljo bil je Clémenceau, vodja krajne levice, sklical volilen shod v Bordeauxu. Ta shod bil je jako obilno obiskan. Clémenceau je hudo napadal sedanjo republikansko večino in vlado. Posebno je pa grajal kolonialno politiko. Zbrani volilci bili so večinoma zadovoljni z njegovimi izpeljavami, kaj vse hoče doseči radikalna stranka, le semtertja so nekateri ugovarjali. — V Parizu so pa volilci za senat Seinskega departementa v hotelu de Ville imeli shod. Posvetovali so se, koga bi volili namesto umrlega Viktorja Huga. Postavili so za kandidata bivšega predsednika Pariškega municipalnega sveta Songeona. Pri tem shodu se je pokazalo mišljenje Parižanov. Vspregli so program, ki je krajno radikalen. Ta program zahteva mej drugim: revizijo ustave po konstituenti, odpravo senata, odpravo budgeta za bogočastje, upeljavo vojne dolžnosti za duhovnike in redovnike, volitev sodnikov, razširjenje porot na vse kazenske in civilne zadeve, povrnitev Seinskega departementa pod občno pravo, enakomerno razdelitev davkov. Na dalje so se zbrani volilci izrekli proti vsem ekspedijam v tuje dežele in da mora senator njim vsako leto poročati o svojem delovanju.

Kakor se od več strani javlja, je **nemški** cesar imenoval kneza Hohenlohe-Schillingsfürsta namestnikom za Alzacijo in Loreno. Knez je 67 let star in je bil sedaj veleposlanik v Parizu. Poprej je pa opravljal na Bavarskem visoke službe, bil je nekaj časa celo ministerski predsednik. — Pri pogrebu socialista Hillerja v Frankobrodu hotel je socialni demokrat Leyendecker iz Mainza govoriti na grobu. Policija je pa to zabranila in zahtevala, da se mnogobrojni udeležitelji pogreba razidejo. Ker se ljudje neso zmenili za to povelje, je policija z orožjem začela razganjati ljudi in ranila kakih 50 oseb.

Angleška zgornja zbornica je sklenila v tretjem branji, da se imenuje poseben minister za Škotsko.

V **Tonkingu** se ni vse mirno. Kakor Courcy poroča, so se na severu in na zapadu od delte prikazali ustajniki. Francozi bodo imeli še dosti truda, da napravijo stalen mir in red v deželi.

Dopisi.

Iz Bolca 22. junija. [Izv. dop.] Gospod urednik! Mož beseda pa sem vendar le, — tega mi pa že ne morete odrekati! V 88. šte. Vašega lista sem bil obljubil mojemu in Vašemu prijatelju g. Matiji, da se v bodočnosti še velikokrat snideva — pri Filipih, ker hoče nositi vedno in povsod veliki zvonec, ali: „Prevzeten povsod mej prvake se šli“. Sicer mi vredno, da smo počekali toliko papirja radi te „pozlačene ničle“, a naš Matija strinja v svoji osebi več časti, ki se po ničemer ne strihajo z njegovimi lastnostmi in duševnimi zmožnostmi. Naš Matija je župan, a občinski blagor je njemu deveta briga. Odkar nam on županuje, ni se storilo za občinski blagor čisto nič. Pač pa si zna mogočni Matija svojo župansko moč okoristiti za svoje lastne interese. Matija se je celo prikradel, pardon! — kozlički so ga pripeljali na vozovih, ki so imeli kolesa iz velikih planinskih sirov, — ti so ga torej privlekli v deželni zbor. A kaj čemo: Matija zjutraj, Matija opoldne, Matija zvečer; Matija doma, Matija v Gorici. Me li razumete?

Predno pa takó in jednako nadaljujem, dovoljujem si Vas, gospod urednik, spomniti na dopis iz Bolca v Tržaški „Edinosti“ 3. maja lanskega leta, v katerem se pripoveduje, da nek občan ni hotel vsprejeti dopisa od občinskega urada, zahtevajoč, da se mu mora ravno isti dopis doposlatis **slovenskem** jeziku. G. Matija pa zapové, naj se mu **nemški** dopis pribije na vrata.

Ravno tak slučaj se je ponovil pretečeni teden. Nekemu občinarju (— in mimogrede naj omenim, da g. Matija napram temu občinarju svojo župansko moč kaj rad zlorabi, a rekurs tega občana plesni v pisarnici deželnega odbora navzlic že drugej reklamaciji!! —) temu občanu torej pošlje g. Matija **nemški** dopis, ki pa znano naklonjenost županovo do tega moža že zopet osvetljuje. Adresat pa neče vsprejeti dopisa, rekoč: „Vi, pošljite mi **slovensk** dopis, nemškega ne vsprejem. Jaz ne bom radi vas hodil okolu družih, da mi ta dopis preberó, ker znam sam brati — **slovensko**!“ Kaj stori „Slogin“ ljubljenc? Nič manj kot to, da zapové: naj se občinarju pribije zavrnjeni dopis na vrata. Pri tej priliki naj opomnim, da je občinsko starejšinstvo sklenilo že parkrat soglasno: da se v občinskem uradu uraduje in posluje vse v **slovenskem** jeziku. A kaj so g. Matiji mari občinskega sveta sklepi, če se celo na državne in deželne zakone ne ozira, saj so zakoni itak le smola in kvas! G. Matija se menda trdno drži načela: Geld regiert die Welt.

Župan je izvrševatelj občinskih sklepov. Da bi pa izvršil sklep: naj se uraduje vse v **slovenskem** jeziku — ne! to ni nikakor mogoče. Kakó neki naj uraduje in dopisuje v slovenskem jeziku teutonskonosasti občinski tajnik, ki bi najraje Slovence kar vse kosmate pohrustal. Pač neumno vprašanje! Je li morda tajnik radi ljudstva tukaj? Kaj še! Ljudstvo se mora obračati po tajnikovem vetru. In naš župan mu je za marsikaj jako hvaležen, takó, da mora uživati čast in mast občinskega tajnika — kakor prof. Šuklje mandat dolenskih mest za njegovo udanost do Vašega barona Winklerja.

glasno kriče po zraku. Neskončne vrste rac, gosij in labudov letajo z jedne kletati na drugo. V zraku sliši se od mahanja več deset tisočev perot nekaj neprestan šum in žvižg, kakor bi v zgornjih slojih ozračja vršila se kaka borba, kipelo kako čudno življenje. Lepozvočni glasovi labudov mešajo se z rezkim gaganjem gosij, krekanjem rac, žvižganjem morskih sluk in plakanjem tonovščic. Nad vso to šumljivo ptičjo družbo, plavajo visoko pod nebom orli, sokoli in pomorski orli, iskajoč z bistrimi očmi žrtev mej temi zračnimi prebivalci. V globini majhnih zalivov se ponosno sprehajajo po peščenem bregu dolgonoge čaplje, žrjavi in graciozni flamingi. Kipeče življenje, očarajoče vsakega s svojo divjo nebriznostjo. A v globokih dolinah in soteskah tajinstvenega Sihote-Alina vlada nekako daveče in srce stiskajoče molčanje. Ravno tako kakor bi nobeno bitje ne oživljalo gozdnih gošč, kakor bi pod nepredrljivimi svodi lesov ne bilo nikakega življenja. Slišati ni niti žvrgolenja in petja ptičev. Stoletna drevesa, omotana z ovijajočimi se rastlinami, otožno gledajo okrog in majajo s svojimi vrhovi. Povsod razprostira se mračni, gost gozd, katerega se še ni dotaknila človeška roka. Pov-

sod grobna tišina! . . . Vender v tem tihem gozdu kipi neizmerno življenje, življenje skrito, boječe, previdno in h kratu strahovito, napolajeno s krvavimi epizodami, divje in svojeobrazno. . . . Na tisoče koz, zubrov, jelenov, srn in antilop se bojazljivo skriva pred roparskimi zvermi, začeni z bengalskim tigrom, krvočelnim pantroa, besnim risom, končavši s črnim in rudečim volkom, pred katerim imajo mnogi nekaj vražen strah. . . . Pa vse to stvarstvo uporno molči. Jedni se boje s kričanjem ebrniti nase nevarno pozornost roparjev; ti se pa prizadevajo zadrževati svoje rjojenje, da ne bi odpodili plena. Če se začuje v tej gošči kak krik, je to ali obupljivo ječanje žrtve, ali pa krvoželjno renčanje kake ropne zveri nad kakim jelenom, zubrom ali srno, katero je dobila v kremplje. . . . Žrtva pa kmalu utihne onemogla v neravnej borbi, in zopet navstane tajinstvena, daveča tišina, kakor bi bili ti brezumni gozdi, mračne soteske, doline in propadi — bivališče nemih senc.

II.

Čudodejni koren.

Hrbet Sihote-Alin ima neizmerne zaklade. Rudninska bogastva so basnovita: na katerem koli

mestu treba je samo z lopato razriti zemljo. Zlato je povsod razsejano z radodarno roko prirode. V bolj dostopnih krajih so dobivali zlato že nekaj stoletij Kitajci in ga dobivajo še sedaj, ne da bi to kaj ovirala tamošnja uprava. . . . Ali bi bilo tudi mogoče jih kaj ovirati, ko za največ zlatih jam in zlatonosnih potokov ve le pest kitajskih pustolovcev, kajti zlato imejoče plasti so raztresene po krajih, čisto neznanih, nepreiskanih, kateri nimajo nikakih potov razen tajinstvenega labirinta zverinskih stez.

Pa gorski hrbet Sihote-Alin ne vabi kitajskih pustolovcev toliko s svojim zlatom, kakor z majhnim čudodejnim korenem žen-šen, ali človeku podobnim korenem*), kateri ozdravi po mnenji Kitajcev vse bolezni, zlasti izgubo močij in sušico. Ta rastlina, ki pripada k rastlinski rodini aralij; raste divja v globokih senčnatih gozdnih soteskah Sihote-Alina. Cenijo jo mnogo višje kakor zlato. Žen-

*) Beseda „žen-šen“ pomeni v pobesednem prevodu človeku podoben koren. Kitajci zato tako imenujejo to zdravilno rastlino, ker je nje koren po obliki jako podoben človeku. Ta koren cenijo jako visoko in hranijo kakor talisman.

„Panslavistu“ in „prezidentu Groskravacije“, nekemu R—u, se tudi ne sme zameriti, sicer bi mu vso svojo germansko modrost odtegnil in Matija ne bi imel v celem ljubem Bolci nikakega „zvedenega“ tajnega svetovalca. Previdnost!

Ubogi Slovenci! Že nekaj desetletij bijemo boj s krutimi našimi sovražniki za svete naše pravice, bijemo in borimo se za našo ravnopravnost. V zmislu ustave si volimo poslance ter je pošiljamo v boj na našega sovraga. Vsak zaveden Slovenec bi se moral iz vse svoje narodne duše čuditi, kakó neki je zlezal ta mož na stol slovenskega poslanca, ko nema sam niti trohice narodne zavesti, ko mu je težnja narodova deveta briga, ki išče vedno in povsod upravo in še huje kakor židovi lastnega dobička. Čuditi se je res! Denar, kozlički, planinski sir — to so mu bila sredstva — razven samopašnega terorizma nad svojimi vazali.

Matija je torej tisti možakar, ki uživa čast slovenskega deželne poslanca, a nam v občinskem uradu navzlic naredbi občinskega sveta usiljuje švabsčino občevalnim jezikom. Goriški gospodje so se zanj kaj gorko potegovali, a varali so se o njem, kajti takoj po izvolitvi pokazal je svojo pravo podobo z nekim „Poslanim“ v „Triester Tagblattu“, v kojem čeburnja mej drugim: „Auf dem Altare des nationalen Götzendienstes opfere ich weder den Fortschritt, noch die Reichstreue — — —“. Revež, pa saj ni vedel, kaj je podpisal — razumel pa gotovo ni! Nekoliko niže pa pravi: „Die Flitscher sind und bleiben ihrer Gesinnung, gleich wie ich, unabänderlich treu, unbekümmert um alle nationalen Umtriebe.“ Čitatelj moj dragi, hočeš li še kaj več? In vendar je neka Goriška gospoda videla v njegovej osebi unetega narodnjaka!

V istem „Eingesendet“ pravi kaj mogočno: „Uebrigens fordere ich die Ausführung des angemeldeten Recurses und werde ich zu meiner vollsten Genugthuung seiner Zeit den allfälligen verläumdenden Angaben entgentreten.“ — In v nekem drugem „Poslanem“ v „Triester Tagblattu“ zopet golčič: „Das Eingesendete in Ihrem geschätzten Blatte vom 22. d. M. (julij l. 1883) Nr. 891 wird seiner Zeit beleuchtet werden.“ No! in gospod Matija se ni več oglasil. Mi pa vsklikamo: „O ja! bald wird es beleuchtet werden.“ Gospod urednik! Li Vam ne prešinja Vaše narodno srce neka sveta jeza, ko čitate, kakó zaničuje naš jezik in naše težnje človek, ki bi se imel zanj odločno potegovati? Prijatelj mi pripoveduje, da je čital v tistem Vam prijaznem „Wochenblattu“, kakó so se neki Bolški Slovenci trudili, da bi se Bolc pokazal o pohodu mil. knezonadškofa kolikor možno naroden, a da jim je spodletelo in da je Bolc kazal **odločno nemško lice, kar je tudi**, itd. Jaz tega lista nesem čital, verujem pa že kaj se Vam zdi, gospod urednik, kakó neki je zalezal oni listič to kosmato notico? Jaz bi dejal: „Wochenblatt“ in dr. Supp—an sta jedno, dr. Suppan in Jonko sta tudi jedno. Jedna izmed temeljnih matematičnih resnic se glasi: Če je jedna količina drugej jednaka, a druga tretjej, tako je tudi prva tretjej jednaka. Torej: „Wochenblatt“ = Suppan, Suppan = Jonko, tako je: „Wochenblatt“ = Jonko. Me li umejete?

šen je predmet, kateri neprestano marljivo iščejo. Predržni kitajski pustolovci smelo zahajajo v najnevarnejše kraje Sihote-Alina, kjer žive v vsakršnih nevarnostih in pomanjkanji. Korenina žen-šen ne ljubi solne svetlobe. Raste samo v globokih, divjih soteskah, sredi najgostejše hoste, v kateri biva vedni mrak in molčanje. Solnčni žarki nikdar ne pridero v to tajinstveno goščavo. Vlažna, debela prst se tu nikdar ne posuši. Mastna črna zemlja je tu vedno pokrita z debelo odejo gnijočega listja. Hudi rumenorjav medvedje bež ob vročem letnem času v ta vedno hladna pribežališča in se zarijejo pred vročino v vlažno odejo odpalega listja. Bengalski tiger lazi okrog teh zapeljivih mest, vabečih srne, zebre in antilope. V vrhah košatih brestov, cedar in gabrov se skriva krvoločni panter. Poleg tega roparja zalezujeta plen ris in divja mačka. Tropi rudečih volkov brodirajo okrog po goščavi in plašljivo poslušajo vsak sumljiv krik ali šum. Bojé se srečati se s kakim silnejšim roparjem in potrepeljivo zalezujejo svoj plen. Ako ni plena, pobero ostanke krvavih pojedim bengalskega tigra pantra ali medveda. Včasih pa tudi raztrgajo kakega bolj shujšanega, bolnega ali pa ranjenega sobrata in napolnijo prazne želodce z njegovim

Ta teden počela je preiskava in izpraševanje Vaših prič. Štiri Vaše priče govorile so celih 12 ur, recite: dvanajst ur. Bil bi pa že „maraku“, da bi bil g. Matija res takó nedolžen, kakor se je hlinil in se še vedno hlini. Če je pa res tak poštenjakovič, povprašajte ga, gospod urednik, čemu je hodil nadlegovat Vaše priče v njihove hiše? Čemu grozi Vašim pričam, da jim že pokaže itd.? Sicer Vas je Matija že obsodil na dve leti, nekega **slepca**, ki Vam dopise pošilja, obsodil je na štiri leta; nekega **gluhca**, ki je dopis menda narekoval, obsodil je na jedno leto; nekega **hromca**, ki je nesel osodepolni list na pošto, obsodil je pa na deset mesecev. No! bodo li tudi Ljubljanski porotniki tako sodili, — to ostane vprašanje do prihodnjega septembra!

Pa! dopis mi je narastel že nad vse meje, zato Vas danes udano pozdravlja Matijev

Ant. Gabrček

Lačenberger.

Iz mestnega zbora Ljubljanskega.

V Ljubljani 21. julija.

(Dalje.)

Na podlagi omenjenega sklepa ponudila je sedaj kranjska hranilnica društvu „Deutscher Schulverein“ v porabo obe poleg velike dvorane nahajajoči se sobi v c. kr. veliki realci. Vodstvo c. kr. velike realke meni, da bi bilo ugodneje, ko bi se mesto onih dveh sob poleg velike dvorane, prepustili društvu „Deutscher Schulverein“ dve drugi in sicer pritlični sobi št. 1. in 2., ker na ta način bi bile realnine šolske sobe bolj skupaj in manj raztresene.

Kranjska hranilnica pravi, da nema proti tej zamenjavi nič in da bi v tem slučaju tudi za to skrbela, da bi se pritlični sobi posebe kurili. To objavlja hranilnica mestnemu zastopu in prosi, da, ko bi se mestni zastop tej za c. kr. veliko realko ugodni zamenjavi vendar le protivil, da to v najkrajšem času hranilnici naznani.

Mestni magistrat izročil je to ulogo kranjske hranilnice 3. t. m. šolskemu odseku v posvetovanje in poročanje v mestnem zboru, ker ta uloga meri na neko malo spremembo pogodbe, ki jo je kranjska hranilnica sklenila z Ljubljansko mestno občino 1874. l. glede porabe hranilničnega poslopja, v katerem se nahaja tukajšnja c. kr. velika realca. Po tej pogodbi pridržala je namreč kranjska hranilnica nekaj prostorov za se. Šolski odsek se je v tej zadevi posvetoval in pritrjuje vodstvu c. kr. velike realke, da je želeli, ko bi se realci izročili tisti dve sobi poleg dvorane, kateri je hranilnica za se pridržala po pogodbi, če se ima že vsekako v istem poslopju nastaniti deška ljudska šola društva „Deutscher Schulverein“, ker bi po mnenji šolskega odseka to premeščenje učilniških prostorov velike realke vsestransko ugajalo, kajti zelo neumestno in za šolsko mladež neugodno bi bilo, ko bi bile šolske sobe, v katerih bi se imeli poučevati otroci po nemškem „Schulvereinu“, v sredi mej onimi, v katerih se poučujejo dijaki velike realke. Po tej zamenjavi bi bili torej šolski prostori velike realke skupaj in zase v I. nadstropji in prostori šole nemškega „Schulvereina“ bi bili pritlično tudi zase. Vrh tega bi bilo celo nepotrebno, da bi hranilnica

trdim, suhim in žilastim mesom. Strašno je človeku sredi teh zverin. Brez vsega varstva je. Sovražniki so okrog njega in nad njim, prekanjeni, neprizanesljivi. Življenje človeka v goščavi hrbta Sihote-Alin je podvrženo tisočerm nevarnostim. Pa vendar želja dobiti čudodejni koren žen-šen privleče v te goščave mnogo kitajskih pustolovcev. Življenje tvegajo zaradi majhnega ozlastega korenčka, ne nad poldrugi palec debelega, kateremu predsodek pripisuje velik pomen v človeškem življenju; pripisuje mu zanesljiva svojstva, da pomladi razrušene organizme in njim vrača moč. Vrednost žen-šena je res basnovita. To je nekaj dragocen kamen, demant daljnega vztoka, katerega dobivanje stane večkrat človeško življenje. Srečni so, kateri dobé žen-šen kajti po gostem obogaté! Žal da je tako srečnih le malo, ker je koren jako redek. Večkrat se prigodi, da ga cela družba iskateljcev več mesecev zaman išče, potem se pa vrne domov s praznimi rokami, ko so že v gošči zgubili nekaj tovarišev.

*) Vsak funt divje rastočega korena „žen-šena“ velja 200.000 rubljev. Vrednost korena, ki so res zelo podobni človeku, je pa naravnost basnovita.

(Dalje prih.)

za tisti sobi, ki jih hoče prepustiti nemškemu „Schulvereinu“, naredila posebno kurjavo, ker bi v njih isto tako lahko porabila obstoječo centralno kurjavo in mestni občini oziroma deželi le povračala stroške za kurjavo dotičnih sob, o katerih stroških bi se bilo lahko in brez vsake težave pogoditi.

Ko bi se imela torej po društvu „Deutscher Schulverein“ nameravana nemška šola vsekako nastaniti v poslopji c. kr. velike realke, predlaga šolski odsek z ozirom na navedene razloge: „Mestni zbor naj pritrdi želji vodstva c. kr. velike realke, da se zamenjata pritlični sobi s sobama v prvem nadstropju.“

Drugo vprašanje pa navstane, namreč: je li ustanovitev take šole po društvu „Deutscher Schulverein“, ki naj bi jo kranjska hranilnica iz rezervnega zaklada vzdrževala, potrebna ali ne? Poročevalec pravi, da se neče v svojem poročilu spuščati v to, ima li kranjska hranilnica po §. 12. hranilničnega regulativa z dne 2. septembra 1844. leta pravico, trošiti svoj rezervni sklad za tako dvomljive naprave, kakor bi bila šola nemškega „Schulvereina“, ker to ne spada v področje mestnega zbora. Na to odgovoril je prav stvarno in temeljito mestni magistrat kot kompetentna oblast dne 10. t. m. št. 9615 na vprašanje, ki mu je v tej zadevi došlo od c. kr. deželne vlade kranjske z dne 8. junija t. l. št. 5478, ter prav temeljito dokazal, da kranjska hranilnica z ozirom na §. 12. hranilničnega regulativa nema pravice rezervnega zaklada v take namene rabiti.

Mestnemu zboru bavi se je toraj le z vprašanjem, je li ustanovitev nameravane nemške šole potrebna in koristna ali ne? Ustanovitev deške ljudske šole z nemškim jezikom po društvu „Deutscher Schulverein“ v Ljubljani nikakor ni potrebna niti koristna, ker ima že itak mestna občina Ljubljanska početkom prihodnjega šolskega leta javno nemško deško ljudsko šolo ustanoviti, ki se bode početkom prihodnjega šolskega leta v resnici že tudi odprla.

Ker se je kljub marljivi agitaciji od nemške stranke komaj **trideset dečkov** za nemško šolo oglasilo, torej se bode z ustanovitvijo mestne deške ljudske šole gotovo več nego dovolj skrbelo za to potrebo, tedaj je ustanovitev kake druge bodisi javne ali privatne nemške deške šole odveč in popolnem nepotrebna.

Torej ima društvo „Deutscher Schulverein“ in z njim kranjska hranilnica z ustanovitvijo nameravane nemške deške šole vse druge namene, kakor da bi hotela z napravo nameravane šole javni potrebi koristiti.

Namen njima je le ta, da bi otroke revnejših starišev slovenskega prebivalstva ponemčila in iz tega ozira ima se nameravana nemška šola zmatrati le kot jako dvomljiva naprava, ki naj bi v naši mladini **narodni čut zatirala**.

Da bi se pri taci razmerah toliko zaželjena sprava mej prebivalci kranjske dežele ne samo ne dosegla, marveč bi se srd in sovraštvo mej prebivalci le še bolj netila, to je več nego gotova stvar.

Z ozirom na navedene razloge predlaga poročevalec do slavne c. kr. deželne vlade sledečo resolucijo:

„Mestni zastop Ljubljanski protestuje zoper ustanovitev nemške deške ljudske šole v Ljubljani po društvu „Deutscher Schulverein“, ki bi se smela iz rezervnega zaklada kranjske hranilnice vzdrževati, in naroča mestnemu magistratu Ljubljanskemu, da ta protest mestnega zastopa c. kr. deželni vladi sporoči, da c. kr. deželna vlada ustanovitev te po vsem nepotrebne in naš narodni čut žaleče nemške ljudske deške šole po društvu „Deutscher Schulverein“ zabrani.“

(Konec prih.)

Domače stvari.

— (Velik skok.) Dr. Keesbacher imel je doslej 1300 gld. letne plače in 250 gld. službene doklade. Odsej pa bode imel kot uradnik VI. razreda 2800 gld. plače in 400 gld. doklade. Ker ima šesti razred dve petletnici po 400 gld. doklade, imel bode v 10 letih 3600 gld. plače, 400 gld. doklade, vkupe torej 4000 gld. Za tako plačo se že
